

Aleš Jan

Sklad Staneta Severja

Uvodni nagovor ob podelitvi nagrad Staneta Severja za leto 2024

36 let je dolga doba. V tem času se lahko zgodi marsikaj, zamenjajo se generacije igralcev, posivijo lasje, tudi razredčijo se, zraste trebuh, spremeni se moda oblačenja, nastanejo nove države, zamenjajo se politiki, pridni postanejo poredni in obratno, spremenijo se sistemi, avtomobili zamenjajo motorje, otroci postanejo starši, ti postanejo stari starši, ti pa pra starši itd., okusi se menjajo. Zakonodaja predvideva 36 let kot že dovolj dolgo dobo za upokojitev. 36 let sem skupaj s kolegi in prijatelji sodeloval kot član upravnega odbora Sklada Staneta Severja, če pa k temu prištejem še leta, ko sem bil predsednik, to bi bila lahko benificirana doba, bi vse skupaj zneslo več kot polnih štirideset let in to po vseh zakonih zadošča za upokojitev. Tako stoji pred vami novopečeni upokojenec sklada Stane Severja, ki s ponosom in veseljem predaja štafetno palico mlajšim.

V tem obdobju sem se v Loki kar udomačil. Podelili smo 72 nagrad poklicnim igralcem in igralkam, 72 nagrad študentom in študentkam, 36 nagrad ljubiteljskim igralcem in igralkam, uprizorili prav toliko najrazličnejših odrskih postavitev, pripravil sem 36 odlomkov posnetkov Severjevega glasu, dal sem veliko predlogov za izbor predstave ob podelitvah. Povzetek vseh teh let je lep spomin, poln veselja, radosti, tradicije in ponosa.

Nisem pa edini Jan, povezan s skladom Staneta Severja. Med ustanovnimi člani sklada je bil tudi moj oče, Slavko Jan in doma so se kar naenkrat pojavile slike s prvih podelitev.

Pa na še en način sem navezan na Škofjo Loko. Leta 1992 sem v radiu, kot prvi po 271 letih, uprizoril Škofjeloški pasijon. Nastali sta dve verziji,

integralna in skrajšana za sodelovanje na mednarodnih srečanjih. Prva je spodbudila slovenske gledališčnike in Loko k živi uprizoritvi (varianta je bila tudi možnost in želja uprizoritev Škofje Loke skupaj z Ljubljanskim festivalom), druga pa je Škofjeloški pasijon predstavila Evropi preko radijskih festivalov in je prevedena tudi v angleščino, kar verjetno predstavlja edini prevod tega za Slovence tako pomembnega dramskega besedila.

A vrnimo se k gledališču. Slovenci imamo odlično gledališče. To smo spoznali tudi zaradi delovanja Sklada Staneta Severja in to z veseljem na glas povem.

Tudi zdaj. Gledališče, ki nam ga lahko zavida marsikateri večji in bogatejši narod, gledališče, ki se ga ne bi sramoval nihče na svetu. Slovenski igralci in igralkе, vsi po vrsti, so odlični. Če bi slovenščino govorili mnogomilijonski narodi, bi osvojili svetovni gledališki in medijski prostor, nekateri so ga, in občudujejo jih kjerkoli se pojavijo. Slovenski igralec, tudi po zaslugi sklada Staneta Severja, je priznan doma in v tujini, slovenski igralec je ambasador slovenske govorne besede, slovenski igralec zasluži, da ga spoštujemo in cenimo. Veliko število igralcev sem srečal že v njihovih študentskih letih saj sem kot profesor na AGRFT tudi skoraj 40 let predaval radijsko igro in režijo in z velikim zadovoljstvom lahko rečem, da ni bolj srečnega človeka kot je profesor, katerega študent, kasneje tudi že izoblikovan igralec/igralka, prejme priznanje. Na srečo sem bil pri tem kot član sklada velikokrat osrečen. Tudi danes.

Igralec ima več življenj. Je človek, ki v sebi nosi brez števila osebnosti in ljudi. Vsakdanjik mu ponuja podobno zasebno življenje, kakor ga živimo vsi. Ima svoje dnevne radosti in žalosti, banalne probleme osebnega in družinskega življenja. Živi življenje slehernika. Pa vendar ima še eno življenje. Življenje na odru, življenje ki ga med vajami in predstavami prestavlja v nov prostor in čas. Vsak večer je nekdo drug, pred našimi očmi se prelevi v najrazličnejše like.

Enkrat je vesel in drugič žalosten, otroška razigranost se prepleta s starostjo, enkrat je kralj, drugič berač, potem spet naivnež, pa filozof, ljudski junak in uboga reva, ljubimec in sovražnik. A ko se večer konča, luči ugasnejo, ostane le sam svoj človek, ki mu ne prizaneseta ne bolezen ne čas.

Tudi če se eno življenje prezgodaj konča, ostane drugo, ki njega in njegov spomin ohrani za vse čase. Ostane v spominih gledalcev in kolegov, v tiskanih in elektronskih video in audio zapisih. Pa tudi to drugo življenje, življenje na odru in v spominih gledalcev in kolegov, čas marsikdaj zamegli. Igralec Stane Sever pa bo ostal v spominu gledalcev in kolegov, spominjali se bomo njegovih vlog, predanosti do dela, njegovih nasmeškov, specifične hoje, njegovih toplih spodbudnih besed, njegovega veselja do gledališča in dela v njem.

Ob vseh teh spominskih in osebnih življenjih pa ima Stane Sever še eno dodatno življenje, morda specifično, a vsako leto novo. To je življenje v skladu Staneta Severja. Igralec vsako leto oživi, s sebi lastno spominsko karizmo preda svoje izročilo vsakoletnemu nagrajencu in ni pomembno, če je to študent, ljubitelj ali vrhunski poklicni igralec ali igralka. Tako sklad postaja tradicija. Tradicija igralske kvalitete, tradicija dela zanesenjakov, tradicija spoštovanja spomina in težko pričakovan večer v poznem decembrskem času. Slovenski gledališki prostor je to tradicijo sprejel, Severjeve nagrade so postale sestavni del slovenskega kulturnega prostora, postale so nagrade, ki igralcem na vseh področjih odpirajo vrata in jim dajejo vzpodbudo za delo naprej in priznanje za delo v tekočem letu ali dveh. In tudi letošnjim nagrajencem z veseljem iskreno čestitam.

Iskrena hvala vsem zanesenjacom v skladu in okrog njega, hvala ustanovnim članom, ki niso samo gledališčniki, hvala kolegom vseh generacij v upravnem odboru, hvala vsem, ki so in še nudijo strokovno in administrativno pomoč, hvala vsem sponzorjem, ki so omogočili delovanje in življenje sklada, hvala vam loška publika za potrpljenje in vsakoletno srečanje. Veliko ste

pripomogli k delu sklada in prepričan sem, da smo vam vrnili vsaj delček tistega, kar ste od sklada in nas pričakovali. Ta govor pa ne pomeni slovo od Loke. Še vedno bova s soprogo z veseljem prišla v Loko kadarkoli naju bodo povabili in skupaj z vami uživala v prihodnjih podelitvah nagrad Staneta Severa.

Vsem želim vesel božič in srečno novo leto.

Škofja Loka, 15.12.2024.